

LUONNON LUMOA - VIIDEN KANSALLISPUISTON REITTI ETELÄ-SUOMESSA

Hengitä meri- tai metsämaisemien raikkautta, kuuntele lintujen laulua, istuskele rauhassa silokallioilla, nuuhki kukkien tuoksua, vaella rotkoissa, melo saarien suojassa, hyppää pyörän selkään tai nauti kaupunkielämästä. Tämän reitin välimatkat taittavat parhaiten autolla lähdettäessä esimerkiksi Turun tai Helsingin suunnasta. Reittikuvaus päättyy Jyväskylään, josta on hyvät yhteydet jatkaa matkaa minne päin Suomea tahansa. Ehdotetut majoituskohteet ovat persoonallisia hotelleja tai maaseutumatkailukohteita – useimmat upean maiseman ympäröimiä. Aikaa kannattaa varata ainakin yhdeksän päivää. Lisäpäivä antaa mahdollisuuden tutustua paremmin reitin varren kaupunkeihin tai nauttia pidempään kansallispuistojen rauhasta.

1. päivä: Turku ja Ruissalon saari

Saapuminen [Turkuun](#) ja majoittuminen [Ruissalo Spa hotelliin](#). Hotelli sijaitsee Ruissalon saarella, joka sijaitsee aivan Turun edustalla. Entiselle Turun linnan metsästyssaarelle pääsee helposti maitse tai meritse. Ruissalon tammimetsät, 1800-luvun pitsihuvilat, Ruissalon kylpylä, Kansanpuisto, Ruisrock ja Kasvitieteellinen puutarha ovat tehneet saaresta maankuulun. Hyvät pyörätiet ja mukavat etäisyydet houkuttelevat pyörän selkään. Rantakalliot, hiekkaranta ja ainutlaatuinen luonto saavat matkailijan rakastumaan Ruissaloon jo ensi näkemältä.

Kesäaikaan voit varata melontaretken Airistolle ja tutustua kajakista käsin ainutlaatuiseen luontoon. Maanantaisin järjestetään kokopäivämelontoja, ja joka perjantai kesäkuun toisesta viikosta elokuun loppuun on mahdollista lähteä iltaretkelle kajakilla. Muina aikoina retket erillisen sopimuksen mukaan, varaukset: [Aavameri](#). Vaihtoehtona on tutustua Turun lukemattomiin nähtävyyksiin, esimerkiksi Turun linnaan, Luostarinmäen käsityöläismuseoon, Aboa Vetus & Ars Nova -museoon tai Tuomiokirkkoon, ja sen jälkeen nauttia keskustassa Aurajoen rannan erinomaisesta ravintolatarjonnasta.

Kuva: Ruissalon kylpylä

Kuva: Aavanmeren melontaretki

2. päivä: Saaristomeren kansallispuisto ja Öron saari

Turusta matka jatkuu Kasnäsiin, joka on portti Saaristomeren kansallispuistoon. Maailman kauneimmaksi kuvailussa saaristossa maisema vaihtuu karuista kallioluodoista eläviin saaristokyltiin ja ulkomeren ulapoista suojaisiin poukamiin. Saaristomerellä on enemmän saaria ja luotoja kuin missään muualla maailmassa. Kasnäsiä on helppo tehdä retki [Öron linnakesaarelle](#). Tarkat laiva-aikataulut löydät [tästä](#).

Sata vuotta suljettuna sotilasalueena ollut Öron linnakesaari tutustuttaa rannikopuolustuksemme historiaan Venäjän tsaarin ajoilta nykypäivään. Saaren päänähtävyyksiä ovat hienosti säilyneet kasarmialueet, järeät Obuhov-tykit sekä eri-ikäiset puolustusasemat ja linnoitteet. Linnakehistoriansa ansiosta ulkosaariston Öro on myös yksi Etelä-Suomen tärkeimmistä uhanalaisten lajien ja luontotyyppien keskittymistä.

Saarella on kaksi noin viiden kilometrin luontopolkua, joihin voi tutustua omatoimisesti. Reiteillä on tietoa saaren merkittävimmistä luonto- ja historiakohteista. Luontopolut eivät sovellu polkupyörille. Oppaan johdolla voi tutustua saaren merkittävimpiin kohteisiin kuten 12 tuuman kasarmiin. Opastettu saaren kierros kesäsesonkina klo 14.30 – 16.00 sekä erillinen saaren eteläkärjen kierros klo 13 – 14. Vaihtoehtona on tutustua Öron saareen ja ympäröiviin luotoihin uudesta näkökulmasta kajakilla tai kanootilla, joita vuokrataan satamakonttorista. Vuokraan kuuluvat myös pelastusliivit ja tarvittavat varusteet.

Polkupyöriä vuokrataan Varusvarastolta, joka sijaitsee 12 tuuman kasarmialueella. Pyöriä ei voi varata etukäteen. Saarelle on mahdollista tuoda myös oma polkupyörä.

Öron saarella voi ruokaila ja majoittua. Valittavana on [majoitusvaihtoehtoja](#) aina hotellista telttamajoitukseen. Vaihtoehtoisesti voit palata illalla Kasnäsiin ja yöpyä siellä esimerkiksi [Hotel Kasnäsiässä](#).

Kuva: Öro

Kuva: Öro

3. päivä: Naantali ja Vaihelan Saaristohotelli

Aamiaisen jälkeen matka jatkuu Kasnäsin ja Salon kautta Naantaliin. [Naantalin vanha kaupunki](#) on puutaloalue, joka on nähtävyyks jo itsessään. Kaduilla voi aistia menneiden aikojen idyllistä tunnelmaa ja poiketa pienissä putiikeissa ja ravintoloissa. Muita tutustumisen arvoisia kohteita ovat vanha luostarikirkko sekä Turun ja Naantalin välillä liikennöivä höyrylaiva [S/S Ukkopekka](#).

Naantalissa sijaitsee myös Suomen tasavallan presidentin kesäasunto Kultaranta. Kultaranta valmistui v. 1916 kauppias Alfred Kordelinin kesähuvilaksi. Presidenttietimme kesänviettopaikkana se on toiminut vuodesta 1922 lähtien. Matkailijoille avoimia puistoja ovat hyöty- ja muotopuutarha. Puutarhoissa järjestetään kesäaikaan [opastettuja kierroksia](#).

Naantaliin tutustumisen jälkeen yöpyminen saariston rauhassa, [Saaristohotelli Vaihelassa](#). Hyvätasoinen hotelli, tunnelmallinen ravintola ja upeat saaristomaisemat takaavat ikimuistoisen loman. Vaihelan ravintola tarjoaa laadukkaita keittiön antimia. Hotelli sijaitsee Naantalin ulkosaaristossa Velkualla kahden lauttamatkan päässä rannikolta. Mikäli aikaa on, kannattaa tänne jäädä pariksikin yöksi.

Kuva: Naantalin vanha kaupunki

Kuva: Saaristohotelli Vaihela

4. päivä: Selkämeren kansallispuisto ja Isonkarin majakkasaari

Saaristohotelli Vaihelasta voi palata Naantalin keskusta ja jatkaa matkaa [Uuteenkaupunkiin](#). Joinakin kesäviikonpäivinä merellisempi vaihtoehto on siirtyä Velkuan Teersalosta [yhteysaluksella](#) Taivassalon Hakkenpähän ja sieltä Uuteenkaupunkiin. [Isonkarin](#) majakkasaari on Selkämeren kansallispuiston lumovoimaisin matkailukohde. Saari sijaitsee Uudenkaupungin ulkosaaristossa, ja sinne liikennöi kesällä vesibussi Uudenkaupungin vierassatamasta.

Isokarin näkymää hallitsee merenpinnasta 49,4 metriä korkea punavalkoraitainen majakka. Majakka valmistui vuonna 1833 ja se on Pohjanlahden korkein. [Päiväristeilyllä](#) näet keisarillisen mahtipontisen [majakan](#) ja osan Isonkarin saaren monimuotoisuudesta. Jäämällä saareen yöksi näet ja koet paljon enemmän! Voit retkeillä saaren metsissä ja kallioilla, tutkia harvinaisia kasveja ja bongata lintuja, sekä tunnelmoida rannattoman horisontin äärellä. Saarta ympäröivät Selkämeren kirkaat vedet. Isonkarin nimikkolintujen riskilöiden aamutoimet ovat vertaansa vailla – nekin pääset näkemään yöpymällä saarella.

Saaren kesähotelli sijaitsee idyllisessä majakkamiljöössä, ja tarjolla on yhteensä kuusi huoneistoa. Yöpyminen sisältävät majakkamatkapaketit sisältävät aina kuljetukset saareen, majoituksen, täysihoidon, saunan ja opastuksen. Kesähotelli on avoinna toukokuusta syyskuuhun.

Keväisin järjestetään myös hyljesafareita. Isonkarin saareen tutustuu parhaiten opastetulla kierroksella. Opastus kestää noin 2 tuntia, ja sen aikana tutustutaan komeaan [saaristoluontoon](#), armeijan Isoonkariin jättämiin jälkiin sekä itse majakkaan. Vaihtoehtona on yöpyä Uudessakaupungissa esimerkiksi [Gasthaus Pookissa](#).

Kuva: Isonkarin majakka

Kuva: Riskilät

5. päivä: Meren ääreltä Puurijärven ja Isonsuon kansallispuistoon sekä Tampereen maisemakohteisiin

Matkalla Uudestakaupungista [Tampereelle](#) voi aikataulun salliessa tutustua Huittisissa [Puurijärven ja Isonsuon](#) kansallispuistoon, johon kuuluu sekä laajoja suoalueita että matala ja rehevä Puurijärvi, joka on merkittävä lintukohde.

Tampereella on valinnanvaraa luonto- ja maisemakohteiden osalta. Viikinsaari on suosittu virkistyskohde, jonne on kesäkaudella laivayhteys Laukontorilta ja siellä toimii myös kesäravintola. Viikinsaaren länsiosa on luonnonsuojelualuetta, jossa sijaitsee myös opastettu luontopolku.

Pyynikin kaupunginosa muodostuu enimmäkseen vanhoista puutaloista sekä suojellusta, yli 90 hehtaarin harjualueesta, josta avautuu näköala Pyhäjärvelle. Pyynikin punagraniittinen, vuonna 1929 valmistunut näköalatorni on korkeudeltaan 26 metriä, sen juurella toimii kuuluisa Munkkikahvila. Pispalan kaupunginosassa on säilynyt laaja kokonaisuus vanhaa puuarkkitehtuuria ja menneen ajan tunnelmaa.

[Hiking travel HIT](#) Tampere tarjoaa elämyksiä niin maalla kuin vesillä. Nauti luonnosta yksin tai opastetuilla retkillä. Voit perehtyä kaupungin maineikkaaseen teollisuushistoriaan, mielenkiintoiisiin museoihin tai upeaan luontoon ja mahtaviin maisemiin niin kävellen, potkulautailten, Nyssen kyydissä kuin vesielementistä käsin meloen. Majoituksen voit varata esimerkiksi [Hotelli Kaupista](#) tai persoonallisesta [Lillan Hotel Café Butik](#):sta.

Kuva: Tampereen Pyynikki

Kuva: Tampereen keskustaa

6. päivä: Isojärven kansallispuisto

Hae aamulla retkieväät vaikkapa [Tampereen Kauppahallista](#) ja suuntaa sitten kohti [Isojärven kansallispuisto](#)a Kuhmoisten ja Jämsän rajalla. Alueella on vaelluspolkuja yhteensä 30 km. Polut on viitoitettu ja niiden varrella on teltta- ja tulentekopaikkoja. Myös melominen on puistossa mahdollista. Kansallispuisto sijaitsee Isojärven etelärannalla ja siihen kuuluu yli 20 saarta. Alueen [yritykset](#) järjestävät puistoon opastettuja vaellusretkiä ja melontapalveluja.

Heretyssä sijaitseva tukkikämpä on kunnostettu kesäkahvilaksi ja vanhaa tukkilaiskulttuuria esitteleväksi nähtävyydeksi. Kämpällä voi myös yöpyä. Muita rakennuksia alueella ovat Lortikan kämpä sekä suojeltava Huhtalan torppa, jossa järjestetään vuosittain perinnetapahtumia.

Heretystä Kannuslahdelle lähtevä luontopolku (3 km) kertoo metsien käytön historiasta, Lortikan luontopolku (3 km) taas seudun geologiasta ja lajistosta. Muiden reittien pituus vaihtelee 4-11 kilometrin välillä. Parilla reitillä voi ajaa myös polkupyörällä.

Yöpyminen [Jämsässä](#), viihtyisässä Villa Hiidenmäessä, jossa luonto tulee lähelle sekä ulkona että sisällä.

Kuva: Isojärven kansallispuisto (Kimmo Rummukainen)

Kuva: Villa Hiidenmäki

7. päivä: Vaarunvuoret Päijänteen rannalla sekä Leivonmäen kansallispuisto

Matkan Jämsästä Leivonmäen kansallispuistoon Joutsaan voi kulkea ylittäen Päijänteen Korpilahden kohdalta. Poikkea matkalla vaikka Korpilahden vierasvenesatamassa täydentämässä energiavarastot kahvilaravintola Satamakapteenissa. Päijänteen itärannalla voit ihaila upeita Vaarunvuoren maisemia. [Vaarunvuoret](#) on kuuluisa erityisesti jyrkästä Korospohjanlahteen laskevasta kallioseinämästä, jonka rinteillä viihtyy useita eri kasvilajeja. Retkeilijä pääsee myös kulkemaan Vanhaa Vaaruntietä, joka tunnettiin aikanaan Suomen jyrkimpänä maantienä.

Matka jatkuu [Leivonmäen kansallispuistoon](#), jonka turvallisilla, helppokulkuisilla poluilla ja pitkospuureiteillä viihtyy koko perhe. Koskikaran kierros esittelee alueen rikasta luontoa ja Luupään lenkki kertoo seudun geologiasta ja jääkauden jäljistä. Kansallispuistoon voi tutustua itsenäisesti tai varata opastetun retken retkiruokailuineen [Pistoretkeltä](#). Majoittuminen [Taulun kartanossa](#), jolla on myös omaa [luontotarjontaa](#).

Kuva: Leivonmäen kansallispuisto (Leila Backman)

Kuva: Taulun kartano

8. päivä: Hitonhaudan rotko ja Kuusaankosken idylli

Aamiaisen jälkeen matka jatkuu Leivonmäeltä Jyväskylän pohjoispuolelle, Laukaan Varjolaan. Varjola on tunnelmallinen maaseudun koskimiljööseen sijoittuva matkailutila Keski-Suomessa, Laukaassa, vain puolen tunnin ajomatkan päässä Jyväskylästä. Saapuminen ja tutustuminen [Hitonhautaan](#).

Hitonhaudan harjualue on kasvistoltaan ja geologisesti merkittävä rotkovajoama, sen arvellaan olleen jääkauden sulamisvesistöjen purkautumispaikka. Alueella on karuja kallioita, jyrkänteitä, silokallioita, luolamaisia onkaloita ja kallioterasseja. Kallioalue on pääosin harvaa kalliomännikköä ja rotkossa kasvaa useita harvinaisia lehtokasveja. 10-20 metriä korkeat, rakoilun lohkomat kallioseinämät kätkevät väliinsä muun muassa luolan, jonne paikalliset ovat piiloutuneet sodan aikana ja kertoopa taru myös Hittomenninkäisestä, jonka sanotaan säilyttelleen ihmisiä alueella.

Kesäravintolan lounaan jälkeen voi siirtyä FatBike-pyöräilyelämykseen. Liikkumisen ohella koet luonnon ja vaihtelevat maastot. Opastetut reitit ovat vaikeudeltaan keskitasoisia ja suunnilleen 6-14 kilometriä pitkiä. Varjolassa on myös lukuisia muita aktiviteetteja, mm. koskenlaskua, patikoimista, kalastusta, erilaisia safareita ja rallielämyksiä, lisätietoja [tästä](#). Majoittuminen Varjolan huviloissa tai mökeissä.

Kuva: Varjola, Kuusaankoski

Kuva: Varjola

9. päivä: Jyväskylän seutu

Maakunnan pääkaupunkia [Jyväskylää](#) ympäröi mäkinen ja metsäinen maasto ja sen ympäristössä on satoja järviä. Kaupungin eteläpuolella voi maisemia kiivetä katsomaan UNESCO:n maailmanperintökohteen Struven ketjun [kolmiomittaustornille](#) Oravivuoren huipulla. Kesäaikaan Jyväskylän satamasta lähtee päivittäin useita eripituisia järviristeilyjä. Jyväskylässä on myös ainutlaatuinen mahdollisuus tutustua arkkitehti Alvar Aallon tuotantoon hänen luomiskautensa eri vaiheissa.

Ruokailla voit esimerkiksi [Ravintola Vesilinnassa](#) – tämä harjun reunalla sijaitseva ravintola tarjoaa erinomaiset näköalat kaupungin ylle. Majoittuminen [Hotelli Albassa](#), joka sijaitsee aivan Jyväsjärven rannalla kävelymatkan päässä keskustasta. Rantaraitin upeat lenkkeilyreitit alkavat suoraan hotellin ovelta.

Kuva: Maisema Oravivuorelta (Anna Vuori)

Kuva: Hotelli Alba

Reittiehdotus on tuotettu osana [Jyväskylän ammattikorkeakoulun](#) sekä [Turun ammattikorkeakoulun](#) Suomalaisella elämäntavalla maailmalle -matkailun kehittämishanketta.